

ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ПЛАНУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА

У поліграфічній промисловості є значні внутрівиробничі резерви підвищення ефективності виробництва, використання яких пов'язане з впровадженням нової техніки та технології, вдосконаленням організації виробництва й управління, виявленням творчої ініціативи трудящих.

Важливу роль у мобілізації цих резервів на промислових підприємствах відіграє план підвищення ефективності виробництва (ППЕВ), як важлива ділянка внутрізаводського планування. Система показників економічної ефективності заходів ППЕВ повинна бути покладена в основу обґрунтування напруженості виробничих планів, забезпечуючи при цьому єдність всіх розділів техпромфінплану.

Слід відзначити, що за останній час планування науково-технічного прогресу на підприємствах поліграфічної промисловості дещо вдосконалилось. У практиці планування науково-технічного прогресу зміцнились елементи балансового зв'язку, внаслідок чого виявляється ступінь впливу заходів ППЕВ на показники виробничо-господарської діяльності підприємства: відносне зменшення чисельності працюючих, зниження собівартості продукції, ріст продуктивності праці тощо.

Вдосконаленню планування науково-технічного прогресу на поліграфічних підприємствах сприяло розширення системи показників економічної ефективності заходів ППЕВ, яке знайшло відображення у формах статистичної звітності (2-НТ і 10-НТ), затверджених ЦСУ СРСР від 7. VI 1974 р. До звітності введено новий показник — додатковий прибуток від впровадження заходів із розрахунку на рік і в звітному році, а також економічна ефективність проведення науково-дослідних, проектних і конструкторських робіт.

Однак ППЕВ поліграфічних підприємств ще недостатньо використовується для обґрунтування техніко-економічних показників роботи підприємства. Це зумовлено рядом недоліків, які мають

місце в розробці, в тому числі й в структурі цього важливого розділу техпромфінплану. Суть в тому, що, по-перше, в ППЕВ відображаються не всі заходи, а в основному заходи директивного характеру. Заходи внутрішнього характеру, розроблені з ініціативи підприємств, відображаються лише в колективному договорі, причому без належного їх економічного обґрунтування.

По-друге, відсутність на підприємствах єдиного підходу при складанні ППЕВ, що зумовлює на кожному підприємстві велику кількість різних форм, розділів і показників. Усі інші розділи техпромфінплану на поліграфічних підприємствах розробляються здебільшого за єдиною методикою.

По-третє, ППЕВ складається за довільною формою, з різним групуванням заходів і не завжди відображає всі напрями технічного прогресу й економічні результати його впровадження. Ось лише деякі приклади, які свідчать про недоліки у плануванні підвищення ефективності виробництва на поліграфічних підприємствах, в тому числі і недоліки структурного характеру. ППЕВ львівської книжкової фабрики «Атлас» в період з 1967 по 1974 рр. розробляється за формою, згідно з якою всі організаційно-технічні заходи поділені на дві групи: заходи директивного та внутрішнього характеру. Цей план складається з окремих мало пов'язаних між собою заходів: впровадження нової техніки, заходи організаційно-технічного характеру, плани підвищення кваліфікації, плани заходів, спрямовані на підвищення ефективності оборотних засобів і зниження собівартості продукції, план роботи лабораторії та нормативно-дослідної станції, заходи, спрямовані на вдосконалення оперативного-календарного планування, план роботи економічної ради. У плані вказані строки та відповідальні за виконання заходів. Система показників економічної ефективності від впровадження заходів відсутня, сума річного економічного ефекту показана лише для заходів директивного характеру.

Планування ППЕВ Харківської книжкової фабрики ім. Фрунзе обмежується переліком заходів по новій техніці та технології директивного характеру, строками їх впровадження й обсягом робіт. Економічна ефективність, обсяг і витрати на впровадження заходів фіксуються у формах статистичної звітності «2-НТ» і «10-НТ», а заходи внутрішнього характеру відображені у колективному договорі підприємства.

На Київській книжковій фабриці цей розділ виступає в техпромфінплані під назвою «План заходів зниження собівартості та підвищення продуктивності праці». Позитивним у цьому плані є можливість визначення рівня впливу заходів на собівартість і ріст продуктивності праці. На багатьох підприємствах ППЕВ як розділ техпромфінплану взагалі відсутній. На деяких підприємствах ППЕВ є вагомим вкладом у розвиток технічного прогресу, хоч наявні і такі заходи, які не можна вважати ні організаційними, ні технічними. Вони не мають конкретного характеру й є свідченням формального підходу до планування підвищення ефективності виробництва.

Наявність різних розділів у структурі ППЕВ, довільне групування заходів і неузгоджена їх назва призводить до розпорошування коштів, які йдуть на розвиток підприємства, збільшення строків впровадження й освоєння заходів, ускладнення контролю за їх виконанням.

Відсутність єдиної структури та чітко вираженої класифікації заходів ППЕВ виключає можливість планування підвищення ефективності по укрупнених групах — напрямках технічного прогресу та практичного вирішення завдання — встановлення балансового зв'язку показників економічної ефективності з основними техніко-економічними показниками роботи підприємства.

Без чіткої класифікації заходів ППЕВ неможливо визначити темпи підвищення технічного рівня виробництва окремих ділянок, налагодити економічний аналіз і чіткий облік результатів їх впровадження. За таких умов значно ускладнюється організація матеріального заохочення працівників за створення та впровадження нової техніки.

Вихідною умовою поліпшення планування, якісного рівня розробки ППЕВ, в тому числі основного його розділу — плану по новій техніці, забезпечення єдності планування за звітністю про фактичне виконання заходів підвищення рівня науково-економічного обґрунтування основних показників роботи поліграфічних підприємств є вдосконалення структури ППЕВ. Основними принципами вдосконалення структури ППЕВ, на нашу думку, є розробка на кожному підприємстві комплексного плану підвищення ефективності виробництва за єдиною формою, з однаковою системою показників економічної ефективності, чітка систематизація заходів ППЕВ згідно з напрямками технічного прогресу та класифікаційними ознаками в середині кожного з цих напрямів.

Класифікація заходів технічного розвитку — це групування їх у комплекс з урахуванням споріднення і розподіл на їх основі відмінностей. Групування заходів ППЕВ на практиці пов'язане з рядом труднощів, що зумовлюється перш за все відсутністю класифікатора заходів ППЕВ.

Слід сказати, що питанню вдосконалення структури ППЕВ не приділяється належної уваги. Багато дослідників пропонують класифікацію заходів ППЕВ за цільовим призначенням — рівнем впливу їх на основні техніко-економічні показники. Нам здається, що таке групування заходів ускладнюється тим, що економічна ефективність більшості з цих заходів носить комплексний характер і зв'язана не з одним показником, а з багатьма сторонами виробництва. У зв'язку з тим відпадає можливість достатньо обґрунтованого включення заходів у ту чи іншу класифікаційну групу, ускладнюється аналіз і зіставлення, підбір найбільш ефективних заходів.

Заслуговує на увагу класифікація заходів за змістом і їх характером (за напрямками технічного прогресу). Групування заходів можна здійснювати за джерелами фінансування, строками складання, видом виробництва, місцем впровадження, виконавцями,

Примірна форма комплексного плану підвищення ефективності виробництва на рік

Основні розділи і підрозділи комплексного плану	Строки		Витрати на впровадження		Очікувана ефективність												Приріст потужності																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
	впровадження	освоєння	в т. ч. за джерелами фінансування					Соціальна				Економічна				з розрахунку на рік	з увітному році	в абсолютному виразі	в %																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
			Всього	Централізовані кап. вкладення	ФРВ	Фонд о. воєн. нов. техніки	Позики Держбанку	Бюджет	Інші джерела	Можливий ріст продуктивності праці	Поліпшення якості продукції	Поліпшення умов		Рівень механізації, %	Зменшення числа робітників, зайнятих малокваліфікованою працею					Зниження трудомісткості, год	в тому числі																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
												Число робітників, для яких поліпшені умови праці	до впровадження								після впровадження	паливо, електроенергія	Зарплата основна і додаткова	амортизація	Інші витрати																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											</

І. План розвитку науки і техніки

ЦЕХ

(ОСН. ВИРОБНИЦТВО)

ЗАХОДИ ДИРЕКТИВНОГО ХАРАКТЕРУ

1. Впровадження передової технології
2. Механізація виробництва
3. Автоматизація
4. Впровадження АСУ і обчислювальної техніки
5. Освоєння нових видів продукції
6. Модернізація діючого устаткування
7. Інші заходи

II. Наукова організація виробництва

1. Вдосконалення організації основного виробництва
2. Вдосконалення організації допоміжного виробництва
3. Вдосконалення організації управління

III. Наукова організація праці

1. Вдосконалення організації і обслуговування робочих місць, розподіл і кооперування праці, використання передових методів праці
2. Вдосконалення нормування і оплати праці
3. Підвищення кваліфікації праці
4. Підвищення комуністичної свідомості й укріплення трудової дисципліни
5. Підвищення естетичної культури виробництва
6. Поліпшення умов праці, вдосконалення техніки безпеки, режимів праці та відпочинку

характером і величиною досягнутого економічного ефекту, розмірами капітальних вкладень на їх впровадження у виробництво, джерелами утворення.

На нашу думку, доцільним є розробка єдиного комплексного плану підвищення ефективності виробництва з групуванням заходів згідно з наведеними класифікаційними ознаками та системою показників, яка б відображала не тільки темпи і масштаби науково-технічного прогресу, але й економічну та соціальну сторони його здійснення. Заходи, спрямовані на вдосконалення технічної бази виробництва, об'єднуються у загальний розділ комплексного плану — «Планування науки і техніки» з класифікацією їх по укрупнених групах — напрямках технічного прогресу (див. таблицю).

Форма та структура комплексного плану підвищення ефективності виробництва, яка запропонована нами, не суперечить методичним вказівкам для складання державного плану розвитку народного господарства СРСР [1] і формам статистичної звітності по новій техніці, а базується на їх основних положеннях і системі показників економічної ефективності.

Основними розділами комплексного ППЕВ є: планування розвитку науки і техніки, наукова організація виробництва, наукова організація праці. Кожний з цих розділів повинен конкретизуватися в системі різних показників. В окрему групу необхідно виділити заходи директивного характеру (Держплану УРСР, Державних комітетів РМ у справах поліграфії, видавництва і книжкової торгівлі) і внутрішнього з групуванням їх за місцем впровадження (по цехах, структурних підрозділах, видах виробництва).

Розробка такого плану стане відображенням усіх сторін діяльності підприємства та виробничих підрозділів — технічних, організаційних, санітарно-гігієнічних, естетичних, соціально-економічних, починаючи від робочих місць, діляниць, цехів, відділів, служб і закінчуючи підприємством у цілому.

Розробка комплексного плану забезпечить не тільки єдиний підхід у плануванні та звітності заходів, але й можливість зіставлення показників економічної ефективності й підсумкових результатів по підприємству та галузі в цілому.

Чітка структура ППЕВ забезпечить єдність планування й обліку, дасть можливість визначати загальний сукупний ефект різних напрямів технічного прогресу, ступінь впливу їх на основні техніко-економічні показники роботи підприємства.

Наведені шляхи вдосконалення структури ППЕВ з урахуванням основних напрямів удосконалення планування підвищення ефективності виробництва, викладених у згаданих «Методичних вказівках», будуть сприяти зміцненню єдності перспективного та поточного планування підвищення ефективності виробництва й єдності планування, обліку та звітності. Без такої єдності домогтися вдосконалення планування підвищення ефективності поліграфічного виробництва на основі виявлення внутрівиробничих резервів неможливо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методические указания к разработке государственных планов развития народного хозяйства СССР, М., «Экономика», 1974.

Z. M. KHOLOD, R. M. MASHTALIR

QUESTIONS OF THE ADVANCEMENT OF THE STRUCTURE PLAN INCREASE OF THE MANUFACTURE EFFECTIVENESS

S u m m a r y

The article gives the analysis of the conditions of planning of the manufacture effectiveness at some printing enterprises of the Ukraine and some suggestions are given as to their advancement.
